

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput X. De veritate qua cum Confessario agendum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Primo ergo dubitatur. An debeat quis aperire Confessario complicem sui peccati, cum infamia eiusdem complices? v.g. peccavit cum matre, an debeat explicare incestum atque consanguinitatem Confessario, qui novit penitentem aliam consanguineam, vel affinem non habere, nisi matrem? respondeo: si commodè quis potest adire, vel expectare Confessarium, qui matrem prædictam non agnoscat; ad id obligabitur, nisi faxit, peccabit cum onere restitutionis famæ apud Confessarium: quia nemo licet potest infamari sine ulla necessitate. Ita Suarez de pœn. d. 34. s. 2. Valquez de pœn. quæst. 91. Coninch. de pœn. d. 7. dub. 9. pluresque alij ab ipsis citati. At si commodè non potest; puto, obligari ad declarandum complicem, quamvis sequatur eiusdem complices infamia apud Confessarium. Ratio est ducenda ex institutione à Christo hujus Sacramenti, quam ego sic explico.

9. Majus ego ius habeo ad meam famam tuendam, quam alter habet ad hoc, ut ego conservem eius famam: sed ius, quod ego habeo ad famam meam, non me excusat, ne aperiam Confessori scelera mea, licet cum mea famæ diminutione: ergo neque alterius ius me excusabit, ne aperiam eiusdem scelera, licet cum diminutione eius famæ. Minor est certa: Major, præterquam quod admittitur communiter ab omnibus, Probatur, nam propterea possum ad meam famam tuendam, alium infamare vera eius occulta crimina manifestando: Vnde, Reus licet infirmat testimonia aliorum contra se, revelando eorum occulta scelera, ut Lessius cap. 31. dub. 1. docet & alij: Fatendum ergo ita Christum Dominum voluisse instituire hoc poenitentiae Sacramentum, ut non haberetur ratio nec famæ propriæ nec (quando id necesse fuerit) famæ alienæ.

10. At de jure naturæ est, non infamare proximum. Respondeo ita sanè, quando infamare non est necessarium: nam quando est necessarium, & ex alia parte adest veritas delicti, quod est exprimendum: nego esse de jure naturæ non infamare. Cum igitur occultum peccatum proximi aperire sit aliquando necessarium, ut omni meliori modo quo potest reo illi, ejulque vitæ corporali consularur: & in nostro casu, de quo agimus, sit necessarium ut poenitenti, eiusque spirituali commodò prospiciatur: mirum non erit si in talibus casibus proximi fama post haberi possit.

11. Petes: quantum temporis obligabitur quis expectare Confessarium, qui complicem non agnoscat in casu dicto num. 8. Respondeo: communiter non plus quam unum, vel duos dies: Sic Delugo de pœn. disput. 16. s. 7. n. 416. quia magnum esset incommodum, cum, qui animam peccato infectam habet, diutius expectare debere remedium divinæ reconciliationis; quod aliàs per contritionem obtinere difficile.

12. Petes secundò: si quis propter solam consolationem, quam sentit ab amico, vel docto Confessario, nollit alium expectare, vel quærere, possintne, circa aliam causam, complicem eidem Confessario declarare.

23. Respondeo, probabile esse posse. Ratio est. Primo, quia non desunt Auctores, qui defectum proximi tui, vel duobus vitis prudentibus manifestare, docere non esse saltem mortale. Sic Reginaldus referens Caetanum & Navarrum lib. 24. num. 75. Inclinat Less. lib. 2. c. 11. num. 79. Nec reprobatur Azor. Tom. 3. lib. 5. cap. 9. q. 2. ait enim contrariam sententiam sibi magis placere, ergo & hæc placet: & probabilem docet esse Tannerus 2. 2. disp. 4. q. 8. dub. 7. num. 138. multo magis ergo, si manifestes propter consolationem spiritualem uni Confessario. Secundò, quia video passim fideles, etiam timoratos, non esse sollicitos de complices tacendis Confessario: Vnde putandum est omnes fideles in id consentire, suæque famæ (quando vel est necessarium, vel poenitenti aliqua tandem ratione commodum) cedere voluisse. Ego profectò eum, qui bona fide, etiam cum commodè potest alium Confessarium adire, tamen non adit: si aliud damnum non consequitur, nisi denigatio famæ

proximi, condemnare de peccato possem, ut non dem ad restituendam famam apud Confessarium. Sic Fagnand. 2. Eccl. præcept. lib. 5. c. 1. n. 4. solum esse consilium hac in re quærere alium Confessarium ignotum. Tertiò, quia si maritum cum uxore danti, quæ prudenter creditur non obloquuta, & rursus oculo gravi defectu confabulantem à marito excusat; cur non filiam cum Patre spirituali, ob hanc consolationem continentem? Sic Reginald. modò citatus, quia complex, quando peccat, videtur iuri suo: scit enim dum cum socio peccat, tale peccatum à socio in Confessione forte aperiendum. Quinò, qui Sacerdoti confitetur; non homini, sed Divo cognoscenti, de defectu proximi enarrat. Video aliquos huius argumentis vel non esse validis; vel nimis probabiliter enim gravi defectu confabulantem à marito excusat; hoc inquam video; sed tamen illis omnibus doctrinam nostram probabilem fieri video. Non inficior tamen contrariam sententiam multis D.D. in praxi tutiorem iudicari.

14. Dubitatur secundò de obiecto peccati poenitentis: v.g. filius dat venenum matri gravidæ ex animo. An filius possit fateri eiusmodi peccatum cum circumstantiis Confessori, qui matrem novit, & ex tali Confessione de ejuldem adulterio cognoscere habebit: quo casu, ut vides, mater non est complicitas filij, sed solum materia, seu obiectum. Respondeo cum Coninch. disput. 7. dub. 9. n. 92. sub illius rationibus posse de quibus dictum est modo de Confessione. Ratio est eadem, quæ ibidem dicta.

15. Dubitatur Tertiò, de peccato veniali (si præter eandem rationem) de mortali confesso. An si quis confiteri velit peccatum suum veniale, vel tale alià rite absolutum, unde graviter sit infamatum complex, possit id facere apud Confessarium complicem cognoscentem, v.g. soror, quam solum notum Confessario quis habet, fratrem sollicitat: an frater venialem negligentiam in resistendo adhibuit poenitentem proderet, ut suum tale veniale fateatur? Respondeo, cum non sit præceptum venialia confiteri, si non apparet aliqua peculiaris ratio consolationis ritualis vel consilij, & charitas dicat non esse commodum Confessarium cognoscentem complicem: si apparet, eligi poterit, ut ex supra dictis constat. Delugo de pœn. disput. 16. s. 7. num. 411.

CAPUT X.

De veritate, de qua coram Confessario agendum est.

1. Absolutis prædictis, supersunt quedam, quæ facilem reddendam oris Confessionem, in præsentia percurrenda. Quoniam vero aliquæ sunt, quæ taceri possunt: aliqua sunt, quæ omnino secundo veritatem deponi debent, ideo nonnulla ad nos pertinentia de singulis excerptemus.

§. I. Quando taceri licet aliquod peccatum in Confessione possit.

2. Propter tria capita aliquem excusari posse, si peccatum aliquod mortale (nam veniale taceri potest) ignotum taceat, fatentur omnes: propter impotentiam physicam, propter impotentiam moralem, propter vicinabilem errorem. De quibus jam sigillatim.

3. Prænotandum est tamen, tum hic, tum in sequentibus, ab omnibus semper tamquam certum supponi, transacta excusatione, debere peccata mortalia manifestata, manifestari Confessario, & ab eo absolvi: Confessario, inquam sed certè, non ex necessitate, eidem qui prius te, quando adfuit excusatio, absolvere potes enim & alterum eligere, dummodo siue alter, siue id si trite approbatus. Ita Suar. Sa. alique apud Less. lib. 5. tr. 6. c. 8. n. 9. Ratio hujus est, quia est præceptum

subdendi clavibus, atque adeo Confessori cuique legitimo omnia mortalia, ut ab ipso directè absolvantur.

Lege Dicastillum, de pen. d. 6. §. 2. a. n. m. 3. 8. qui quavis doceat, quando peccata in necessitate prædicta absolventur, absolvi directè, tamen notat debere semper speciatim deinde clavibus subdi.

Impotentia physica: ubi de Confessione, & absolutione moribundi.

1. Am primum caput excusationis est physica impotentia. Primo ergo quando quis ob vicinam mortem physice loqui non valet dato signo, quo moriens peccat Confessionem, vel aliquo, si potest dicto peccato, saltem in genere, potest absolvi brevè absolutione infra ponenda lib. 3. cap. 1. §. 2. idque etiam sine inunctione penitentis: quia hæc in necessitate omitti potest, cum sit solum pars integralis.

2. Secundo idem dic, si ob vicinam naufragium seu prælium, vel quid simile, non est tempus omnia peccata deponendi. Immo quandoq. imminens periculum, aliud non permetteret, possent multi simul dolorem ostendere, & aliqua peccata confiteri, & sic simul absolvi. Sic Coninch. de Sacramentis disp. 7. n. 76. Delugo de pen. disp. 7. a. sect. 1.

3. Tercio, si quis sit surdus, vel mutus: dicat enim quantum moraliter potest, &c. Sic. Laxman ibidem §. 7. n. 6. & 8. n. 9.

4. Sed circa primum casum de moribundo, sunt aliqua non parum necessaria nobis addenda. In hoc enim casum sit, Primo, dato signo à penitente, ipso Sacerdote præsentem, posse illum ab eodem absolvi.

Addit Vancius in sing. cas. §. 5. ex Ioan. Sanchez in sel. 4. n. 3. 5. quavis eventat plures infirmum confessum fuisse peccata sua, nihilominus, sanum fore consilium, necesse est iterum illum absolvere præstitis solis donis signis.

5. Rursus certum sit dato signo, non præsentem Sacerdote, sed præsentem alio, qui alius coram infirmo testificetur ipsi Sacerdoti jam facto præsentem, de voluntate moribundi; posse, immo & debere absolvi, ut doctè probat Coninch. de Sacram. disp. 7. dub. 10. Id quod intellego, etiam nulla in absolvendo adhibita conditione. Ratio est ex Delugo de penit. disp. 17. sect. 3. §. 4. n. 90. quia, licet quando quis operatur ex assensu dubio; ut si Sacerdos dubitet, an ligna ab infirmo exhibita, fuerint ex vero dolore? vel an quando dixit infirmus se velle confiteri, fuerit sui compos, licet inquam tunc sit apponenda saltem mente concepta conditio (id est, si es rectè disposuit, seu, si es capax, se absolvo, &c.) tamen quando operatur ex assensu probabili, ut in casu, de quo loquitur operari possumus absolute, & sine conditione: quia assensus præcedens absolutus est, quavis sit probabilis.

6. Apud eundem Coninch. invenies hanc doctrinam non esse contra illud decretum Clementis VIII. quo damnavit hanc propositionem. *Licet per literas aut intermedium Confessario absentis peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.* Et rectè: nam noster casus est longe diversus ut patebit prædicta Decreti verba consideranti: & extat ex eodem Coninch. testimonium ejusdem Clementis datum Bellarmino, se non intelligere damnatæ doctrinæ modum traditæ.

7. Restant igitur duo querenda. Primum, quando datur signum, sed absente Sacerdote: & testis certior quidem facit de dato signo Sacerdotem; at procul ad iuramentum: an Confessarius possit nihilominus, absente testis, quasi absente interpretare, absolvere.

Quo ad primum, dico in rigore Theologico talem moribundum, qui ne nutum quidem dedit petitionis Confessionis nequaquam absolvi posse. Ratio est, quia nulla tunc adest materia proxima nempe Confessio peccatorum exterior, & sensibilis; nec generaliter nec confusè quidem. Lege Coninch. disp. 5. de Sacram. n. 28. & Delugo de penit. disp. 17. sect. 5.

Quod si citentur aliqui Canones, statuentes absolvi moribundum posse qui nullum dedit signum; sunt ij intelligendi, si nullum dedit signum præsentem Sacerdoti, dedit tamen adstantibus.

11. Dixi (in rigore Theologico) nam quia nonnulli Doctores, Homobonus, Molfsius, Lotterius, De-litteratis, alique apud Dian p. 3. tr. 3. ref. 8. putant ejusmodi moribundum satè superque petere Confessionem per mores Christianos tota vita sensibilibiter peccatos: atque adeo putant absolvi posse, saltem sub conditione *si est capax absolutionis*: idcirco in praxi censeo posse, saltem sub conditione dicta: Immo propter tam urgentem instantis mortis necessitatem, etiam debere. Ratio est, quia per conditionem cavetur injuria Sacramenti: & ex alia parte consilium, quantum fieri potest, saluti moribundi, quia in tali articulo præsumi saltem attritus potest.

12. Quid, si forte ita actualiter peccando, subito destituatur sensibus, ut non possit humanitus loquendo atteri. Respondet tunc non esse præsumendum attritum, atque adeo nec absolvendum docent communiter: Vide Coninch. in simili disp. 19. de extrema unctione, dub. 5. citantem Suarium disp. 42. De Sacram. sect. 1. n. 10. sed ego sub prædicta conditione vix illum regulariter sine absolutione dimitterem: non quia velim absolvere non dispositum; sed quia rarissime evenit ut tam citò sensibus quis, dum actu peccat, destituatur: ita ut vicinus morti non velit suæ salutis consulere per aliquam attritionem.

13. Quoad secundum. An scilicet, dato signo absente sacerdote, & absente eo, qui de signo in sua præsentia dato testificatus est, absolvi moribundus possit; Dicunt aliqui non posse. Ratio potissima eorum est quia putant id prohiberi à prædicto Decreto Clementis VIII. at dico etiam in rigore posse, & debere: etiam si testis sit unusquisque qui de signo coram se dato testificatus est, & non sit præsentem: ex Coninch. de Sacram. disp. 70. dub. 10. Præpos. in 3. p. de qual. Confessionis dub. 3. num. 78. vide etiam Delugo de penit. disp. 17. tota. sect. 4. & 5. idque non solum sub conditione (si capax est) sed etiam absolute ex Delugo ibid. sect. 7. §. 4. Ratio est quia moribundi necessitas urget nos, ut quantum possumus, ei consulamus: & ex alia parte, nihil est quod impediatur. Confirmo: quia ita docetur à Concil. Arausicano, à Carthaginensi, à S. Leone, à Rituali Romano Pauli V. qui fuit post Clementem VIII. fuscè citatis à Coninchio, & Præposito ejus collegas: cum enim hi non distinguant, an astantes debeant ferre testimonium præsentem, vel non præsentem infirmo; nec nos distinguere debemus. Quod autem huic doctrinæ nec illud Decretum, nec alie rationes obstant, fuscè apud eosdem lege si lubet.

14. Sed hic est scrupulus aliquibus Confessariis arduendus. Dictum est prædictum infirmum, dato signo esse absolvendum, iam quodnam esse hoc signum debet? Dico ergo ejusmodi signum triplicis generis esse posse. Primo, potest esse signum ordinatum ex natura sua ad Confessionem: ut si Confessario ipsi, vel astantibus infirmus dicat se dolere de peccatis, se petere veniam peccatorum, se velle confiteri: & tunc non est dubium sufficiens esse signum ut is absolvatur Ita Suarez. Vasquez. Bonac. alique apud Delugo disp. de penit. 17. sect. 2. n. 16.

15. Possent secundo exhiberi huiusmodi signa sine ulla mentione, vel clara ordinatione ad Confessionem, ut si infirmus tundat pectus, dicat *miserere mei Deus*, & similia: & tunc etiam sufficiens esse signum putandum est: quia in tali casu extremæ necessitatis, sufficit tacita petitio Confessionis: qualis hæc præsumenda à Christiano est.

16. Possunt tertio haberi hæc signa sub dubio, an orientur ex penitentia, & dolore de peccatis, an ex træmore, metu, vel angustia morbi, vel mortis: ut si petenti signum an velit confiteri, respondeat infirmus solum suspirando, vel lachrimando, vel manum Confessario stringat: potest enim id esse à vi morbi manus nervos contrahentis, vel ex alio capite. Et tunc dicunt aliqui ibid.

etiam absolvendum, sed sub conditione, saltem animo retenta (*si est recte dispositus*): quia in illo periculo nihil nocet sic absolvere, & multum non absolvere noceret.

17. Petes adhuc: qui prius per aliquod ex tribus prædictis signis, vel etiam expresse petit Confessionem; & deinde incidit in phrænesim, potestne absolvi. Respondeo: si talia signa edidit morti proximus, potest ex Layman apud Delugo *ibid.* 30. modo prædicto: quia præsumitur perseverantia dispositionis debita: At si hæc signa edidit, quando erat sanus, longe à periculo mortis, non poterit ex hoc capite: quia non præsumitur actu dispositus, seu in illa dispositione, ut oportet, perseverasse. Dico ex hoc capite: nam ex alio capite, quod nimirum posset presumi in ea vicinitate mortis, motibundum habere lucis intervallum, & se atterere, posse sub conditione absolvi.

Petes itaq; hac occasione; an non solum in casu necessitatis sed extra illam, atque adeo per se loquendo, confesso peccati venialis in genere, idem videtur dicendum de peccatis mortalibus, alias rite absolutionis, possit esse materia sufficiens, valide, & licite Sacramenti penitentiae, sic nimirum. Confiteor omnia mea peccata venialia, nihil addendo praeter ea, quamvis, qui sic confitetur, possit certa venialia confiteri.

Respondet Suárez, *de poenit. d. 13, sect. 1. n. 10.* ait, speculative fortasse possit. Sed in praxi non ita propter in-
certitudinem materiæ. Verum Dicastill. *tr. de poen. d. 6, dub. 9, n. 761. vide etiam dub. 17. à. n. 397.* ait, probabile
esse, posse, etiam si recorderetur quia certorum venialium.
Ratio est, inquit quia eo ipso, quod probabile sit, eam
esse materiam sufficientem: & ex alio capite, non esse
materiam necessariam, non video cur non possit quis licite
eam adhibere tantum. In Sacramentis enim quæ nullo
modo sunt de necessitate salutis, quale est de folijs veni-
alibus) in tali casu non videtur ita necessarium adhi-
bere materiam omnino certam, ut obligetur quies sub
culpa maxime mortali: Non ad hoc ut quis prudenter
operetur, satis est, quod adhibeat materiam probabi-
lem. Hæc autem est valde probabilis. Adde, quod si hoc
speculative probabile est, etiam erit practice. Tunc enim
tantum in re morali dicitur aliquid speculative quidem
verum, sed non practice, quando id, quod in specula-
tione consideratur, non potest exhiberi in praxi quin ali-
qua contingat variatio, quando vero omnino invariatur
potest reduci ad proximam rationem, quæ consideratur in
speculatione, si speculative verum est practice quoque
verum censi debet. Quia propter eum consensum venia-
lis in genere possit in praxi exhiberi eo modo, quo spe-
culative censetur sufficiens, erit etiam practice censenda
talis. Hæc Dicastillus.

Petes denique hac eadem occasione Tertid. An Primò
absolvendus sit ille, qui solum facit in genere, sed post
ultimam confessionem peccasse mortaliter, sed non
cordari, qua specie peccati? Secundò quid si sit spes, ut
post adhibitam iteratam diligentem illius recorderetur?
Respondeo ad primum, esse absolvendum: supponimus
autem adhibitum fuisse sufficiens moraliter examis quod
quale sit dicam *lib. 3. cap. 9, §. 3.* secus certum est, debere
expectari, ut illud præmituratur. Ratio responsionis est,
quia tunc confessio est integra formaliter. Neque vero
penitens, si alio peccato forte non aggravetur cogendus
est afferre aliud speciale peccatum alias ab ipso commis-
sum & per confessionem remissum: quia sic illum obli-
gares ad bis confitenda peccata, ad quod nemo tenetur.
Absolvatur ergo, quia jam affert materiam sufficientem,
quale est peccatum in genere, quare valida erit ab-
solutio, & ex alia parte erit licita, quia, ut dixi, confes-
sio tunc formaliter integra est.

Ad secundum Respondeo ex Bonac. *per* supposito, sufficienti examine non obligari Pœnitentem ad iteratum examen ex necessitate (esto ex consilio, si non sit scrupulosus) Ratio responsionis est, quia homo non tenetur, *per* inferius loc. cit. dicemus, nisi ad examen morale, quod hoc pœnitente adhibitum jam fuisse, supponimus.

Impotentia Moralis: ubi de absolute reservationum diminuta.

18. **S**ecundum exultationis caput, ut taceret alibi
 peccatum mortale possit, est voralis impos-
 quae est quodam penitus ex Confessione aliquid
 denter aut sibi, aut proximo aliquid notabile dila-
 timet. Multos autem casus certos, nonnullis vici-
 bios conflectitur hoc caput. Primò igitur ceteris
 ex Coninch. dicitur. exultari quando penitus
 richabiter timet suum, quem alienum non habet,
 fessarium revelaturum aliquid Confessionis.

19. Secundum, quando confiteri non potest, nisi
 à Confessore, v. g. interpret, auditorius sit. Excep-
 ti articuli mortis. Nam tunc ex præcepto charitas,
 quilibet de remedio salutis providere debet, et
 minch. *disp. cit. s. n. 77.* in tali enim articulo tenetur
 temerari aliqua venialia, & generatim omnia mortalia
 dicendo, se faceri omnia, quæ forte commisit
 tutiorem suam salutem reddit, ex alia parte, nullum
 sequitur absurdum.

20. Tertio quando puella v.g. rationabiliter timet
ne turpia confitens, à Confessario, quem alium non
bet, sollicitetur.

21. Quartò quando poenitens, propter fragilitatem
sibi notam, timet ne diu immorando in simili peccato
totum examine in eadem prolatur: poterit enim
se examine: nisi leviter: quamvis sine ex-
aminis nonnulla tacenda. Immo simile quid debet
servare Confessarium in interrogacionibus de capitalibus
rebus turpibus, diximus supra c. 7. §. 10. n. 77.

22. **Quid**, quando penitens est nimis scriptus, ex Castrop. *tom. 1. tract. 1. disp. 4. puncto 1.* enim cum adit tum periculum faciendo odiosum confessionem, tum periculum damni ipsius confessionis summa difficultas, quae est moralis impossibilitas: propterea stat aliqua potius omitti, quam notabilia haece deinde stat subire.

23. Sexto, quando Confessarius ipse, non habens
aliud Confessarium, peccatum suum Sacerdoti confiteri
non possit, nisi frangat sigillum Confessionis, tunc
fateri poterit peccatum in genere, idque cum ne-
cessaria cautela, ne sigillum frangat.

24. Septimò, quando Confessario imminet periculum notabile. Vt si pœnitens sit cum morbo contagioso, nec Confessarius possit à longè audire: tunc et paucis peccatis auditis, absolvat.

25. Hæc sunt certa : modo adverteas duo. Primum ut prædicta incommoda sint graviora, extrinsecusque confusio: non quia satis est timor quod Confessarius teneat pro peccatore, vel quid simile: hoc enim de rursus Confessione, quo non obstante, illam Confessione Dominus instituit. Secundum, quod fœderis Confessione nisi alterius Confessarii copia suppetat, etiam si sit aliquo parvo tempore expectandus, ad longum tamen nequaquam obligaris.

26. Dubitatur enim primo, an qui habet callos ser-
uatis, possit hos solos fateri Superiori potius quam
beni illos absolviendi, & ab ipso absolvi, ac pro
remittere ad inferiorem: vel contra, fateri solos non
servatis inferiori, qui absolvat, remittatque, pro
reservatis ad Superiorem, in his enim callos jam
in Confessione priori contulerit.

27. Dico id absolute fieri non posse. Ratio est
 quia esset dimidiare Confessionem, sine necessitate. Quia
 si dicesse eventibus vel Superior audiat omnia, & absolute
 vel audiens reservata extra Confessionem, tollatur
 variorum, seu mittat ad Inferiorem, cui confessa
 statem abfoudi ad reservata. Si vero sit Inferior non
 solvat, sed mittat penitentem ad Superiorem, ubi
 adeat, impetretque potestatem; & tum demum
 solvat; ita Doctores Coninch. *disput. 7. n. 7.* Tractatus
 de Confess. 4. dub. 9. & alij passim, quod id dicitur

in summa V. Confessio, concl. 10. qui ait contrariam
in summa Curia consuetudinem: in qua discutienda (in
quibus non oportet nuncius sapere: quidquid inquam di
cat: nam consuetudo illa solum est quoad tollendas cen
suras, & reservationem; non vero quoad absolvendum
sacramentaliter.

28. Dixi autem (absolutè) nam si aliqua necessitas
argere posset: si v.g. penitens non valeret adire in
feriorem, sed solum Superiorem; qui tamen Superior
propter aliquod grave impedimentum, v.g. articulum
mortis, non possit omnino peccata audire, &c.

29. Dubitatur secundo, an possit taceri complex,
quando illi sequeretur infamia apud Confessorem, v.g.
filius cum matre peccet, quæ nota est Confessario, an
filius, qui nullam aliam habet conjunctionem in primo
gradu, possit fateri diminutè, id est se solum fornicatum
esse, & tacere incestum?

30. Dico, quia non supra cap. 9. §. 2. secuti etiam su
per sententiam, quæ docet possit, immo debere quem
piam in similibus casibus complice propterea; ideo
consequenter, hinc dicendum, non posse propter hanc
sententiam diminutè fateri: Ita Coninch, cit. n. 89. Suar.
disp. 14. de pen. sect. 2. n. 11. Fagund. max. citandus. Quo
modo vero Navarrus & alij, quorum sententiam vix
prohibibilem vocat Fagundez præc. Eccl. 2. lib. 5. cap. 1. n. 8.
& Suarez citatus ab eodem num. 1. sine sequuntur sen
tentiam nostram contrariam; ideo illam diminutionem
admittunt, & quidem satis probabiliter.

31. Dubitatur tertio de obiecto seu materia pecca
ti, ut explicavimus dicto §. 2. num. 14. Sed de hoc idem di
cendum, quod de complice jam diximus, ut ex paritate
rationis constat.

Error vel ignorantia.

32. Tertium Caput est error, vel ignorantia in quo
certum est primo, excusari eum, qui inevitabiliter
ignorat, seu inculpabiliter taceat suum peccatum.

33. Certum est secundo, quando ignorantia est so
lum venialiter culpabilis, nec valorem nec fructum Sa
cramentalis ritè suscepti impediens, excusari peni
tentem à mortali.

34. Certum est Tertio, quando est culpabilis mor
taliter, non excusari: atque adeo tunc & fructum, &
valorem Sacramenti impediti: tunc enim, cum desit
Confessio dolorosa, non ponitur materia apta Sacramen
to: quomodo enim Confessio erit dolorosa, si actu ra
tione illius culpabilis mortaliter ignorante, peccatur.

35. Certum denique sit Quarto, quamvis sit lauda
bile, ne ex errore, & inadvertentia taceatur aliquod
peccatum, scribere peccata; neminem tamen, etiam si sit
liberæ memoriæ, ut notat Dicastill. lib. 5. de pen. d. 6.
dist. 14. n. 144. obligari, immo nec esse laudabile si quis
sit paulo scrupulosior. Neque te conturbet communis
doctrina, docens omnia peccata esse Confessori subii
cenda: nam satis dilucidè notavit Concilium Tridenti
num, solum Fideles obligari ad omnia, quæ facta morali
diligentia, menti occurrunt: non autem ad omnia quæ
quomodocumque fuerint commissa. De examine, quod
precedere debet Confessionem, ne quid taceatur, dicam
infra l. 5. c. 9. §. 3.

§. II. De Mendacio in Confessione.

36. Penitens multis posset modis in Confessione
menti, dum confitetur: id quod breviter expli
cat, ad nostrum pertinet institutum: quo penitens, si
forte tunc mentiatur, cognoscat graviterne, an leviter
peccaverit: atque adeo benè, an perperam sit cetera
confessus.

37. Primo igitur, certum est, peccatum esse grave
menti in Confessione circa peccata mortalia, non aliàs
ritè confessi, & absoluti: nam si esset mortale, illud ta
cere; multo magis, illud negare. Ita Delugo disp. 16 de
pen. sect. 1. num. 100. Intelligit, modò non habeat causam
sufficientem illud tacendi: nam tunc etiam posset negare:

sed, ne venialiter peccet, utatur æquivocatione, secun
dum communes æquivocationis leges.

38. Certum est secundo, mentiri circa mortalia aliàs
ritè absoluta, quando Confessarius de illis sive ut Me
dicus, sive ut index interrogat, tamquam quid necessa
rium ad præsentem Confessionem; esse item mortale.
Sic idem Delugo disp. de pen. 14. sect. 10. num. 272. con
tra Ioan. Sanchez ab eodem citatum, quem contrarium
docere affirmat idem Delugo. Ratio, quia tunc habet
ius Confessarius ad bene hanc Confessionem expedi
dam: & alia parte, cum agatur de mortalibus, est gravis.

39. Certum sit tertio, fateri aliquod mortale, quod
non fecisti, esse mortale: nisi forte ignorantia, vel bona
fides te excuset: ut certè sæpè iusticos, & mulierculas
excusat. Sic Vasquez disp. 91. artic. 1. dub. 7. Ratio est quia
variatur iudicium Confessarii in re graviter pertinente
ad confessionem.

40. Certum sit quarto esse mortale, mentiri circa
veniale, quando tale mendacium datur pro materia to
tali Confessionis: Sic Suarez de pen. disp. 12. sect. 10. n. 6.
& passim alij, præter Philippum Fabrum apud Dianam,
p. 3. tract. 4. resol. 6. v. g. aliquis faceret se obolum esse
furatum, quod revera furatus non est, nec aliam pro
Confessione materiam fessit: peccat mortaliter: quia
tunc penitens est causa irriti Sacramenti.

41. Præter hos quatuor casus, alius non occurrit
in quo sis de peccato mortali sollicitus, si fortè men
tiaris in Confessione, mendacio alias in se minime gra
vi. Quare,

42. Certum sit quinto, quodcumque mendacium
prolatum in aliis materiis, quæ ad Confessionem non
pertinent, gravitatem non contrahere ex eo quod in
Confessione afferatur. Ita Suar. & Vasquez citati à De
lugo de pen. disp. 16. sect. 2.

43. Certum sit sexto, accusare se de peccato veniali,
quod quis non commisit, dummodo alia subdatur ma
teria; non esse mortale: quia jam Absolutio sufficien
ter habet quod deleat.

44. Certum sit septimo, negare mortale ritè abso
lutum, nec faciens ad præsentem Confessionem non esse
mortale, ut ex dictis n. 38. colligitur.

45. Quæritur ergo hic solum, an sit mortale, unum
numero peccatum mortale fateri pro alio: v. g. si quis
occidit Petrum, dicat tamen mala fide, volens celare ho
minem occisum, se occidisse Paulum. Respondeo pec
catum esse mortale. Sic Vasquez quest. 61. dub. 3. & De
lugo de pen. disp. 26. sect. 3. num. 132. ex eo capite, quia
non ritè confiteretur: nam non confiteretur peccatum,
quod fecit, sed peccatum, quod non fecit: licet enim
non teneatur quis ex se explicare distinctè indivi
duationem sui peccati, unde posset in dicto casu dicere se oc
cidisse hominem, tamen non supponere unum
pro alio: quia sic confiteretur peccatum, quod non com
misit pro eo quod commisit.

§. III. Quando nam est obligatio repetendi Confessionem, vel generalem instituendi?

46. Maxime propter mendacium grave in Confes
sione prolatum, repetenda est Confessio & ali
quando generalis plurium annorum Confessio erit insti
tuenda. Ideo de hac re nonnulla hic subnectemus.

Primo igitur, ex necessitate repetenda est, quando in
ipsa Confessione actu sit aliquod mortale peccatum:
quia tunc confessio irrita est, & consequenter reiteran
da. Ita Delugo de pen. disp. 16. sect. 15. n. 597. Hinc
quando deest dolor debitus: quando Confessio fit ex fine
mortaliter malo: quando culpabiliter taceatur aliquod
mortale; debet repeti omnino Confessio. Ubi adver
tunt rectè aliqui ibid. quod si quis, ante decem annos
v. g. taceat, ex culpa gravi, peccatum mortale in ali
qua Confessione, & postea in aliis Confessionibus
consequentibus huius culpæ non est recordatus, quan
do deinde comperit vitium antiquæ illius Confessionis,
non

non debet obligari ad repetendas omnes confessiones consequentes, seu fortè intermedias bona fide institutas; sed solum illam, vel illas perperam factas: quando scilicet mala fide processit. Ratio huius est, quia Confessiones bona fide exhibite, id est dum Confessionis sacrilegæ non adfuit recordatio, valida fuerunt & fructuosæ.

47. Secundò repetenda est ex necessitate Confessio, quando deest debitus ritus Sacramenti Pœnitentiæ. Sic idem *ibid.* Hinc quando deest absolutio: quando deest vel debita intentio absolvendi in Confessario, vel intentio recipiendi absolutionem in pœnitente: quando deest iurisdicção in eodem Confessario; vel propter excommunicationem est impedita? Confessio erit à Fidelibus repetenda.

48. Verùm hic quatuor adverte. Primò, si deest quidem absolutio, sed pœnitens accedit ad eundem Confessarium; non debere repeti à pœnitente Confessionem. Ita idem *ibid.* cum sufficiat quod in confuso cognitionem eorum habeat Confessor, pœnitensque dicat, *Fateor omnia peccata, quæ heri confessus sum*, iuxta ea quæ infra l. 3. c. 2. dicuntur. At si accedat ad alium; tunc sanè oportebit totam Confessionem novo Confessario ritè deponere, ut *ibidem* dicitur.

49. Secundò. Quando Sacerdos habet impedimentum necessarium, ita ut non possit audire omnia peccata pœnitentis, sed aliqua: ut in naufragio, vel articulo mortis ipsius Confessarij; sanè Confessio non ritè repetenda quoad omnia, sed solum quoad non explicite confessa: ut nimirum ab iis directè pœnitens absolvatur.

50. Tertio. Si Confessor est excommunicatus; tunc solum debet repeti Confessio ipsi facta, quando est excommunicatus per nominatam denunciationem, vel propter Clerici publicam percussione: propter cetera, valida est absolutio: immo licet petatur tunc à pœnitente: & cum petitur, licet etiam impenditur à Confessario existente in gratia, puta per actum contritionis cum id concedatur à Concilio Constantensi, Ext. Martini ad evitanda scandala.

51. Quarto, quid, quando Confessio facta fuit Confessario omnino indocto, vel semidormienti? Respondet, si indocto quacunq; ignorantia, etiam nescienti discernere peccatum mortale à veniali: ut si v. g. homicidium putet esse veniale; dummodo fiat aliquo tandem modo, etiam in communi, peccatum aliquod, seu offensam Dei esse in pœnitente; ne sis sollicitus Confessionem repetere, si bona fide illum adeas, & non culpa qua Confessario velis uti qui tibi mederi non possit: si mala, sollicitus esse debes repetendi totam Confessionem. Ita Suar. de pœnit. disp. 28, sect. 2. num. 12. Ratio aut: quia sub bona fide, tu e vna parte omnia peccata subiecisti clavibus: ex alia, ad validitatem satis est illa peccati cognitio in communi: ut patet in moribundo, qui ritè absolvitur si solum dixerit se peccasse: at sub mala fide, non es ritè dispositus: quia actu peccas dum confiteris.

52. Quòd si semidormienti confitearis mala fide, certè peccas: unde invalida erit tua Confessio, & integre repetenda. Ita Delugo de pœnit. disp. 16, sect. 7. à numero 606. Denique si bona fide confitearis, & post absolutionem advertas te semidormienti falsum esse; puto non esse repetendam tunc Confessionem, quoad omnia peccata, sed solum quoad illa, quæ attenta minime fuisse propter somnum, quia jam illa non sunt subdita clavibus.

53. Sed quid si pœnitens (ut in praxi occurrit frequentissimè post absolutionem) cognoscit Confessarium aliqua quidem non percepiisse, sive propter somnum, sive, quod idem erit, per distractionem mentis, sed quæ illa fuerint non cognoscit? Respondet: in brevibus Confessionibus iterum omnia peccata repetere oportet, qui potest prudenter dubitari de singulis, an ritè fuerint audita: peccatum enim, de quo est dubium an fuerit

in Confessione detectum, debet certò detegere. Enim possessio necessitatis consistendi: cum enim te peccasse, dubium autem sit an de exieris. In Confessionibus, in quibus, non potes prudenter stare de singulis, non obligaris. Sic idem *ibid.* licet erit te in communi fateri ejusmodi dubium, non dubitare, an aliquod peccatum ex tuis Confessionibus adde non teneris, nisi ad Confessionem communi illius dubij, quod tibi dumtaxat expressè est: sicuti obligaretis fateri te mortaliter peccasse non recordaris quo genere peccati, in eo excommunicatus aliquod patrasse peccatum, illiusque in particulari meminisses.

54. Repetenda est tertio Confessio ratione communicationis non ablatæ à pœnitente. Explicat Confessor pœnitentem excommunicatam absolutam, catis, non præmissa absolutione à censuris, sed communicatione, validane est absolutio à peccatis consequenter non repetenda Confessio? Respondet, pœnitens bona fide præcedit; valida est, nec repetenda. Ita Suarez tom. 5. in 3. p. de Confessis, disp. 19. numero 10. Ratio est, quia nimis onerosum est si absolvetur à peccatis, invalidam fecisse peccata Confessionem: nec enim habemus unde colligamus, eleham voluisse irritare illam absolutionem, quæ præmissa absolutione à censuris, exhibita, nulla fuit: par autem ratio est in casu, de quo disputatur. At verò si mala fide exorta est absolutio à peccatis præmissa absolutione ab excommunicatione, irrita erit Confessio ex defectu debite dispositionis: que adeo repetenda, cum tunc fiat contra preceptum grave Ecclesiæ, absolutionem à peccatis ante pœnitentem excommunicationis impendere prohibetur. *ibid.*

55. Petes hac occasione, An quando Confessor præmittit absolutionem à censuris per illa, vel illa verba, *Absolve te ab omni excommunicatione, in quam possumus & indiges* subiungitque absolutionem à peccatis, inquam, per prædictam absolutionem delectat communicationem, qua pœnitens erat irretitus, sed in memor Confessario nequaquam aperuit? Respondet, posito quod Confessarius habuerit potestatem, ad illam dictionem ad ejusmodi excommunicationem addendam, deleri. Unde postea pœnitens illius recurrens novæ absolutione non indigebit. Ita Coninch. de excomm. dub. 16. n. 217. & de pœnit. disp. 12, dub. 12. Ratio est, quia Confessor semper habet, habetque debet intentionem simpliciter absolutam absolvendi quod licet potest; servandique partes omnes ad quas non servaret, si absolvere intenderet à peccatis non à censuris. Id quod propter eandem rationem dicitur, non solum in Confessario ordinatio, sed etiam delegato: Sic idem *dicto* dub. 12. n. 92. nec solum censuris non reservatis; verum etiam in reservatis, in absolvente adest circa reservata potestas absolutæ. Idem etiam evenit in peccatis reservatis, ex Suarez pœnit. disp. 31, sect. 4. num. 13. apud Sanch. lib. 4. in cap. 54. num. 39. si quis enim immemor bona fide se habere, absolvetur modo dicto à Superiore, vel delegato, vel ex facultate Iubilæi, Cruciatæ, &c. licet remanet à reservatis absolutus: quia absolvens intendit absolvere, quantum licet potest, solum in pœnitente remanebit obligatio subdendi directè clavibus, quantum necessario coram Superiore, vel privilegio; sed coram Confessario, potente tamen absolute à mortalibus (illud peccatum reservatum, quoad peccata fide: nam qui mala fide tacet censuram vel reservationem, non absolvitur; quia non est dispositus ad absolutionem, qui rem tam gravem mala fide Confessario aperit.

56. Dixi secundò, (quantum licet potest si)

Respondeo remanens absolutum. Sic Suarez de Censuris disputat. 10. sect. 2. §. in quo cessat, Ratio est, quia in illo, absolvo te à peccatis, involvitur absolutio à quocumque vinculo nato ex peccatis, atque à censuris: cum igitur ejusmodi Confessor supponatur velle licite fungi suo munere, supponatur etiam ab eo censuræ vinculo absolvi: multoque magis id erit in illo articulo mortis, si tunc expressè absolvens intendat per illa verba sola, absolvo te à peccatis, absolvi te etiam à censuris. Ad majorem autem certitudinem sic absolvat: Absolvo te ab omnibus censuris & peccatis: quia certum est illud, ego te absolvo, sufficere ad absolutionem peccatorum: quod non est ita certum, licet sit probabilissimum, sufficere etiam ad absolutionem censurarum.

LIBER TERTIVS.

DE ABSOLUTIONE.

CAPVT PRIMVM.

De forma absolutionis.

§. I. Forma ordinaria absolutionis.

MANUEL Sà V. Absolutio n. 1. sic rectè habet. Absolutio is verba necessaria sunt Absolvo te: dicendum tamen, n. est in usu Ego te absolvo à peccatis tuis. Quin etiam imitandus sapientium mos, qui ita absolvens post auditam Confessionem, & impenitentiam: Misereatur tui Omnipotens Deus & dimisit peccatis tuis perducit te in vitam æternam: Amen. Dominus noster Iesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo: Primum à sententia excommunicationis, in quantum possum & indiges: Deinde te absolvo à peccatis tuis, In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri Iesu Christi, & merita Beate Maria, & omnium Sanctorum & quidquid boni feceris, & mali patienter sustinueris; sint tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiæ, & exaudiatur vita æterna. Amen: hæc ille.

1. Nonnulli cum Joseph de Augustino in brevi notitia, in fine libri in hunc modum & quiddam ritè proferunt. Et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, & quæ sequuntur. Notant autem, quod si penitens non fuerit Clericus; omittitur illud verbum suspensionis.

2. Quem effectum habeat prædicta forma verborum, colligere facile poteris ex supradictis lib. 2. c. 10. à n. 55.

§. II. Forma Absolutionis in necessitate, & brevibus Confessionibus.

4. Vrgente periculo mortis, vel necessitatis, sic Absolves ex Sà loc. cit. Ego te absolvo à peccatis tuis, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. vel ex Joseph de August. citato: Ego te absolvo a b omnibus censuris & peccatis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

5. In brevibus item Confessionibus ut illorum qui sæpe confitentur, immo & in longioribus frequentis populi qui aures Confessoris petit; præstat formam prædictam verba necessaria continentem, proferre dumtaxat. Sic Sà ibid.

CAPVT II.

Qua ratione Confessor peccatorum meminisse debeat, quando ea absolvit.

6. Poteest frequenter contingere, ut sive propter Confessionem valde longam, sive quia necesse fuit absolutionem per aliquot differre dies, ut quando impendenda sit absolutio, Confessor oblivis fuerit peccatorum penitentis. Quæritur ergo quid in hoc casu erit agendum?

7. Communis doctrina habet duo. Primò, quod non oportet ante absolutionem nunc v. g. dandam repetere confessionem alio tempore factam, si idem Confessor (nam si aliter, debere repeti certum est. Quidquid dicant nonnulli quos affert, sed non sequitur Ferrantinus 1. de scand. q. 79. à n. 14.) recordetur vel peccatorum vel status penitentis, vel penitentia imposita: sed sufficit, si uno verbo se penitens accuset de omnibus quæ prius dixerat, addendo alia si forte de novo occurrant addenda. Ita Suarez de pen. disp. 22. sect. 6. in fine Coninch. disp. 7. dub. 11. Ratio est, quia hæc sufficient ad legitimum iudicium ferendum.

8. Immo si Confessor penitentiam jam imposuerat penitenti: nec est necesse quod meminerit peccatorum, ut dictum est, nec ipsius penitentia imposita: cum satis sit ex Suar. ibid. recordari illum fuisse confessum, dignumque iudicatum, qui absolveretur: penitentiam, quæcumque fuerit, jam fuisse datam: nec ipsum aliquod novum commississe peccatum: vel si commiserit, ritè nunc aperuisse: tunc enim poterit, nullo alio requisito, absolutionem tutò conferre. Ratio est, quia statim ille recolendus fuerat ad formandum iudicium, taxandamque penitentiam, quæ tum ritè facta supponitur.

9. Secundò, in prædictis omnibus si contingeret majorem confessionem fuisse factam Confessori non iudici, id est qui non habuisset jurisdictionem, ut si quis per priorem prædictam confessionem aperuisset peccata sua non Sacerdoti, vel Sacerdoti non approbato (accidit autem id sæpe in casibus reservatis, pro quibus inferior Confessor non est legitimus iudex: qui tamen solet audire, & deinde facultatem à superiore recipit, ut absolvere in alia sequenti confessione possit) si inquam id contingeret, debet deinde Confessor constitutus jam legitimus iudex iterum audire peccata penitentis: Sic Delugo disp. 16. de penit. sect. 15 §. 3. quia illa